

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ПЕРЕКЛАДІВ БІБЛІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Біблійні тексти протягом усього свого існування привертали увагу перекладачів. Над їхніми перекладами у різні періоди розвитку людства працювали зацікавлені перекладачі. Біблія – це особливий текст, вивчення якого може пролити світло не лише на суспільні події, але і на історію розвитку народів і зміну мов зокрема. Метою нашої роботи є дослідження особливостей перекладу біблійних текстів у різні періоди розвитку людства, дослідження основних способів перекладу церковної літератури.

Біблія з давніх-давен вважається «Книгою книг», що перекладена багатьма мовами світу. Разом з тим вона також є й текстом, у якому найбільш ґрунтовно відображаються фразеологічні одиниці певного періоду. Неодноразово зазначався значний вплив перекладу релігійних текстів на зміни в англійській мові. Протягом століть Біблія була найбільш цитованою в Англії книгою. Не лише окремі слова, але й ідіоматичні вирази (буквальні переклади давньоєврейських і грецьких ідіом), увійшли в англійську мову зі сторінок Біблії.

Здавна релігійні тексти перекладалися за допомогою буквального перекладу. Саме такий спосіб дає можливість послідовно відтворити всі характерні ознаки мови оригіналу, однак неадекватно передає повідомлення читачеві, котрий не володіє текстом-оригіналом і не має доступу до коментарів, які пояснили б йому зміст повідомлення. У результаті такого перекладу часом у тексті виникала двозначність смислу.

Часто перекладач, використавши буквальний тип перекладу, додає пояснення до нього, щоб правильно подати зміст оригінального тексту. Перекладач має усвідомлювати необхідність змін у тих місцях, які, на його думку, будуть незрозумілими пересічному читачеві, відчувати, як зміст тексту-перекладу відрізняється від оригіналу, коригувати лексику або граматику свого перекладу для того, щоб виправити помилку. Такого роду відступи від форми початкового тексту дають у результаті помірно буквальний переклад.

Такий тип перекладу стає більш літературним порівняно з буквальним перекладом. Однак навіть у цьому випадку переклад все ще містить кальковані граматичні форми, де слова перекладаються без контексту. Все це призводить до того, що повідомлення передається лише частково, особливо, якщо втрачена актуальна імпліцитна форма оригіналу. Такий переклад містить «темні» місця, звучить неприродно і вкрай складно для розуміння [1, с.46]. Однак, часом помірно буквальний

переклад може використовуватися, особливо у тих випадках, коли читачі мають доступ до додаткової довідкової літератури й хочуть досягнути сенс оригіналу. Проте не всі читачі володіють відповідною компетенцією для розуміння таких текстів, тому у таких випадках необхідно використовувати ідіоматичний переклад.

Під час такої передачі тексту перекладач прагне донести до людей, котрі читають мовою перекладу, зміст оригіналу, використовуючи природні граматичні і лексичні форми мови-перекладу. Він зосереджується на змісті і має усвідомлювати той факт, що використані в оригіналі граматичні форми чи лексику не можна передати у первинній формі. Повідомлення мовою перекладу має передаватися за допомогою мовних конструкцій цієї ж мови.

Св.Ієронім, знаменитий творець латинського перекладу Біблії «Вульгати», писав: «Я можу перекласти тільки те, що я насамперед зрозумів» [2, с.145]. Він усвідомлював, що для осмисленого перекладу необхідне точне розуміння сенсу. Ці думки поділяв і Мартін Лютер. Г.Шварц резюмує погляди Лютера так: «Лютер усвідомлював, що дослівний переклад не може буквально відтворити форму і атмосферу оригіналу» [2, с.146].

При перекладі біблійної літератури слід віддавати перевагу тому способу перекладу, який найбільш точно передає сенс оригіналу мовою перекладу. Найкращим, на нашу думку, у такому випадку є ідіоматичний переклад. Такий підхід до перекладу передбачає, що будь-яке слово оригіналу можна передати таким чином, щоб найбільш точно виразити зміст оригіналу і досягти природнього поєднання слів у даному контексті. Саме ідіоматичний підхід зводить кількість «темних» місць до мінімуму, використовуючи текстоутворювальні і стилістичні властивості мови перекладу.

Таким чином, переклад Біблії є одним з найбільш значущих явищ становлення і розвитку людської цивілізації. З античності і до наших днів Біблія ставала одним з головних джерел творчого натхнення багатьох перекладачів. Важко знайти у світовій літературі книгу, яка б настільки привертала увагу перекладачів і була перекладена багатьма мовами світу. Переклади біблійних текстів служили не лише поширенню християнських ідей, але й були поштовхом до становлення нових мов Європи. Завдяки діяльності Мартіна Лютера, а саме перекладу Біблії німецькою мовою, німецька мова утвердилася як національна. Багатомовність Біблії свідчить про значну роль перекладу у розвитку людської цивілізації.

Література

1. Мороз.Ю.А. *Національна традиція біблійних перекладів філософсько-релігійних перекладів: філософсько-релігієзнавчий аналіз. Житомир. 2017. 218с.*
2. Шварц Ганс. *Мартин Лютер. Введение в жизнь и труды. М.: ББИ, 2014. 244 с.*